

4. december 2017

Til bestyrelsen og direktionen

Orienteringsbrev fra Finanstilsynet om regnskabsaflæggelse for 2017

Dette brev orienterer om forhold, som kreditinstitutterne m.fl. skal være opmærksomme på ved aflæggelse af årsrapporten for 2017.

1. Ændring af regnskabsbekendtgørelsen

Finanstilsynet har i 2017 udstedt en ændringsbekendtgørelse til bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl.¹

Formålet med ændringerne er at tilpasse regnskabsbekendtgørelsen til den internationale regnskabsstandard om finansielle instrumenter, IFRS 9. Ændringerne skal sikre, at regnskabsbekendtgørelsen fortsat er forenelig med de principper om indregning og måling af finansielle instrumenter, herunder fastsættelse af nedskrivninger på udlån, der gælder i henhold til IFRS fra 1. januar 2018.

Finanstilsynet har desuden udstedt to vejledninger: En om vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko og kreditforringelse² og en om nedskrivninger for kredittab på udlån, der måles til dagsværdi.³

Vejledningerne træder ligesom bekendtgørelsen i kraft den 1. januar 2018 og omhandler udarbejdelse og aflæggelse af års- og delårsrapporter, som vedrører regnskabsperioder, der begynder den 1. januar 2018 eller senere.

Oplysninger om samfundsansvar

Ændringsbekendtgørelse nr. 707 af 1. juni 2016 til bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. indeholder en ny paragraf, § 135 b, med oplysningskrav til virksomhedens samfundsansvar (CSR-oplysninger).

¹ Bekendtgørelse nr. 1043 af 5. september 2017

² Vejledning nr. 9846 af 5. september 2017

³ Vejledning nr. 9847 af 5. september 2017

FINANSTILSYNET
Århusgade 110
2100 København Ø

Tlf. 33 55 82 82
Fax 33 55 82 00
CVR-nr. 10 59 81 84
finansstilsynet@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

ERHVERVSMINISTERIET

Bestemmelserne i § 135 b finder første gang anvendelse for årsrapporter for regnskabsperioder, der begyndte den 1. januar 2017. De gælder for alle virksomheder med et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede på 500 eller derover på balancetidspunktet, det vil altså sige gennemsnittet i løbet af regnskabsperioden fra den 1. januar til den 31. december 2017 det første år, kravene gælder. For moderselskaber gælder størrelsesgrænsen på koncernniveau.

Kravene i § 135 b gælder for virksomheder, der opfylder størrelsesgrænsen, uanset om virksomheden er børsnoteret eller ej.

De hidtil gældende krav til CSR-oplysninger i bekendtgørelsens § 135 gælder uændret for børsnoterede virksomheder, hvis disse er under størrelsesgrænsen på 500 heltidsbeskæftigede.

Børsnoterede virksomheder, der har 500 eller flere heltidsbeskæftigede, skal med andre ord fra og med regnskabsåret 2017 efterleve de skærpede oplysningskrav i § 135 b og ikke – som hidtil – oplysningskravene i § 135.

Ikke-børsnoterede virksomheder, der har 500 eller flere heltidsbeskæftigede, og som ikke hidtil har været omfattet af krav om CSR-oplysninger, skal fra og med regnskabsåret 2017 efterleve oplysningskravene i bekendtgørelsens § 135 b.

2. Fokusområder for regnskabskontrollen i 2018

ESMA offentliggør hvert år en række fokusområder, som regnskabskontrollen i EU i det kommende år vil fokusere særligt på.⁴ Fokusområderne er rettet mod børsnoterede virksomheder i EU, der aflægger regnskab efter IFRS.

For årsrapporterne for 2017 vil ESMA have særligt fokus på, om virksomhederne oplyser tilstrækkeligt om betydningen af kommende regnskabsstandarder. Det vil primært være relevant for IFRS 9 og IFRS 15, som har virkning fra den 1. januar 2018, og for IFRS 16, som har virkning fra den 1. januar 2019.

ESMA har desuden offentliggjort specifikke pressemeddelelser om IFRS 9⁵ og IFRS 15⁶, som er relevante for årsrapporten for 2017.

⁴ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma71-99-623_press_release_on_2017_enforcement_priorities.pdf

⁵ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2016-1563_public_statement-issues_on_implementation_of_ifrs_9.pdf

⁶ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2016-1148_public_statement_ifrs_15.pdf

I 2017 har ESMA gennemført en undersøgelse af oplysninger i årsrapporten for 2016 og delårsrapporten for 1. halvår 2017 om betydningen af IFRS 9 og IFRS 15. Undersøgelsen viste, at der er betydelige forskelle på, hvor detaljerede oplysninger virksomhederne giver. ESMA konstaterede også, at oplysningerne i nogle tilfælde ikke levede op til forventningerne. ESMA forventer, at der i langt højere grad bliver tale om kvantitative oplysninger for årsrapporterne for 2017, fordi disse årsrapporter vil blive offentliggjort efter, at IFRS 9 og IFRS 15 er trådt i kraft. Virksomhederne bør derfor have afsluttet implementeringen af de nye standarder.

Finanstilsynet vil især have fokus på danske kreditinstitutters oplysninger om betydningen af IFRS 9. Denne standard vil nemlig få væsentlig betydning for institutterne, ikke mindst som følge af, at nedskrivningsmodellen fremover skal baseres på forventede tab fremfor indtrufne tab. Finanstilsynets forventninger til oplysninger om IFRS 9 er uddybet i afsnit 3.

De øvrige fokusområder for regnskabskontrollen af børsnoterede virksomheders årsrapporter for 2017 er specifikke forhold i IFRS 3 om virksomheds-sammenslutninger og specifikke forhold i IAS 7 om pengestrømsopgørelsen.

Finanstilsynet henviser til ESMA's pressemeddelelse for en nærmere beskrivelse af fokusområderne i IFRS 3 og IAS 7.

3. Oplysninger om betydningen af IFRS 9

Den internationale regnskabsstandard IFRS 9 om finansielle instrumenter har virkning for regnskabsperioder, der starter den 1. januar 2018 og senere.

IFRS 9 forventes at få væsentlig betydning for de kreditinstitutter, der aflægger koncernregnskab efter IFRS. Derfor vil Finanstilsynet have særligt fokus på, om institutterne i årsrapporten for 2017 giver tilstrækkelige oplysninger om betydningen af IFRS 9.

Institutter, der aflægger koncernregnskab efter IFRS, skal være særligt opmærksomme på følgende, som fremgår af IAS 8, afsnit 30 og afsnit 31:

IAS 8.30

Når en virksomhed ikke har anvendt en ny standard eller et fortolkningsbidrag, som er udgivet, men endnu ikke trådt i kraft, skal virksomheden oplyse:

a) dette forhold, og

b) information, som er kendt eller kan gøres til genstand for et rimeligt skøn, og som er relevant for en vurdering af den mulige virkning, anvendelsen af en ny standard eller et nyt fortolkningsbidrag vil have på virksomhedens årsregnskab i det regnskabsår, hvor anvendelsen finder sted for første gang.

IAS 8.31

I overensstemmelse med afsnit 30 skal virksomheden oplyse:

- a) navnet på den nye standard eller det nye fortolkningsbidrag,*
- b) arten af den eller de forestående ændring(er) i anvendt regnskabspraksis,*
- c) den dato, hvor anvendelse af standarden eller fortolkningsbidraget kræves påbegyndt,*
- d) den dato, hvor virksomheden planlægger at anvende standarden eller fortolkningsbidraget for første gang, og*
- e) enten:*
 - i) en drøftelse af den virkning førstegangsanvendelse af standarden eller fortolkningsbidraget kan forventes at have på virksomhedens årsregnskab, eller*
 - ii) i det omfang denne virkning ikke kendes eller kan gøres til genstand for et rimeligt skøn, en angivelse heraf.*

Finanstilsynet forventer, at institutterne i årsrapporten for 2017 giver tilstrækkelige kvalitative og kvantitative noteoplysninger om betydningen af IFRS 9 fordelt på relevante områder, herunder:

- indregning og måling af finansielle instrumenter
- nedskrivninger
- regnskabsmæssig sikring.

Institutterne skal oplyse betydningen for deres nedskrivninger som et bedste skøn, evt. kombineret med et spænd for usikkerhed.

Finanstilsynet forventer også, at årsrapporten for 2017 indeholder oplysninger om:

- instituttets forretningsmodeller (forretningsmæssig målsætning) i relation til klassifikation af finansielle aktiver
- hvilke aktiver instituttet forventer målt til dagsværdi gennem øvrig totalindkomst
- instituttets vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko
- definitionen af misligholdelse
- hvordan instituttet bruger fremadskuende information i beregningen af forventede kredittab.

Hvis et institut allerede i årsrapporten for 2017 vælger at benytte bestemmelserne om præsentation af gevinster og tab på finansielle forpligtelser, som er indregnet til dagsværdi gennem resultatopgørelsen, forventer Finanstilsynet, at instituttet giver særskilte oplysninger om betydningen heraf. Det fremgår af IAS 8, afsnit 28.

Regnskabsbekendtgørelsen

Institutter, der aflægger årsrapport efter regnskabsbekendtgørelsen, skal i ledelsesberetningen omtale betydningsfulde hændelser, som er indtruffet efter regnskabsårets afslutning. Det enkelte institut skal desuden beskrive den forventede udvikling i virksomheden, herunder særlige forudsætninger og usikre faktorer, som ledelsen har lagt til grund for beskrivelsen. Det fremgår af § 131, nr. 5 og nr. 6, i regnskabsbekendtgørelsen.

De ændrede regnskabsregler for finansielle instrumenter, herunder udlån til amortiseret kostpris, træder i kraft den 1. januar 2018. Derfor forventer Finanstilsynet, at ledelsesberetningens beskrivelse af den forventede udvikling indeholder tilstrækkelige oplysninger om den forventede påvirkning af de ændrede regnskabsregler for finansielle instrumenter, herunder især påvirkningen som følge af ændrede nedskrivningsregler.

4. IFRS 9 overgangsregler for kapitalgrundlaget

Anvendelsen af IFRS 9 kan føre til en pludselig stigning i nedskrivninger til forventede kredittab og dermed et pludseligt fald i kreditinstitutternes reguleringsmæssige kapitalprocenter. Der er derfor stillet forslag om en overgangsordning til at afbøde den potentielle negative virkning på institutternes kapitalgrundlag.

Da IFRS 9 træder i kraft den 1. januar 2018, er der behov for, at EU-regler om overgangsordningen ligger fast ved udgangen af 2017. I EU har forhandlingerne om overgangsordningen været i gang mellem Kommission, Rådet og Parlamentet siden august 2017, og der er i november aftalt en kompromistekst, men den formelle godkendelse er endnu ikke sket. Ifølge kompromisforslaget omfatter overgangsordningen et tillæg til den egentlige kernekapital. Tillægget ganges med en faktor, der nedtrappes i løbet af fem år (0,95 i 2018, 0,85 i 2019, 0,70 i 2020, 0,50 i 2021 og 0,25 i 2022). Tillægget tager udgangspunkt i en statisk model, hvor den resultatmæssige effekt pr. 1. januar 2018 af overgangen til IFRS 9 beregnes.

Oveni den statiske model får institutterne mulighed for at benytte en mere dynamisk model, hvor tillægget øges, hvis den negative effekt af IFRS 9 stiger i overgangsperioden.

Fra dansk side har det været afgørende i forhandlingerne, at danske institutter, der aflægger regnskab efter regnskabsbekendtgørelsen, også har fået mulighed for at benytte overgangsordningen, da de danske regnskabsregler bruger den samme model for forventede kredittab som den, der benyttes i IFRS 9. I kompromisforslaget er denne ret sikret.

Institutterne kan vælge ikke at anvende overgangsordningen for IFRS 9, ligesom institutterne kan vælge ikke at anvende det dynamiske tillæg men alene

den statiske model. Ifølge kompromisteksten skal institutterne senest den 1. februar 2018 meddele Finanstilsynet, om instituttet ønsker at gøre brug af overgangsordningen og i givet fald, om instituttet ønsker at gøre brug af det dynamiske tillæg. Finanstilsynet vil senere vende tilbage, om hvordan de nævnte meddelelser skal gives.

5. Retningslinjer om alternative resultatmål

ESMA's retningslinjer om alternative resultatmål trådte i kraft den 3. juli 2016. Retningslinjerne er rettet mod udstedere og personer med ansvar for prospekter i henhold til artikel 6, stk. 1, i prospektdirektivet.

Retningslinjerne finder anvendelse på kompetente myndigheder i henhold til gennemsigtighedsdirektivet eller forordningen om markedsmisbrug eller prospektdirektivet. Lovgrundlaget afhænger af, hvilken type dokument, der er tale om. Dvs. hvis der er tale om et prospekt, så er det prospektdirektivet, som er relevant, mens det er gennemsigtighedsdirektivet, der er relevant, hvis der er tale om ledelsesberetningen i en årsrapport.

Retningslinjerne finder også anvendelse på alternative resultatmålinger, som offentliggøres af udstedere eller personer med ansvar for prospektet ved offentliggørelse af regulerede oplysninger og prospekter (og tillæg). Som eksempler på regulerede oplysninger kan nævnes ledelsesberetninger, som offentliggøres på markedet i overensstemmelse med gennemsigtighedsdirektivet, og oplysninger, som udstedes efter kravene i artikel 17 i forordningen om markedsmisbrug, som f.eks. ad hoc-oplysninger, herunder indtjeningsresultater.

Finanstilsynet kræver ved prospektgodkendelse, at udstedere overholder ESMA's retningslinjer om alternative resultatmål.

Selvom de danske regler vedrørende oplysningskrav til ledelsesberetningerne endnu ikke er ændret som følge af retningslinjerne, anbefaler Erhvervsstyrelsen og Finanstilsynet, at udstederne allerede nu overholder retningslinjerne ved udarbejdelse af ledelsesberetningerne. Dette for at sikre, at danske regnskaber følger de europæiske retningslinjer og er sammenlignelige med årsrapporter fra andre lande i EU/EØS.

Retningslinjerne understreger det synspunkt, som Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen allerede tidligere har givet udtryk for, nemlig at oplysninger om alternative resultatmål ikke kan erstatte lovgivningens krav til oplysninger i ledelsesberetningen, men alene kan supplere disse krav.

Hvis der skal gives oplysninger om opnåede eller forventede resultater, skal der derfor tages udgangspunkt i resultater beregnet efter regnskabslovgivningens almindelige bestemmelser. Herudover kan der tillige oplyses om forventninger baseret på alternative resultatmål.

I forbindelse med godkendelse af prospekter og regnskabskontrol har Finanstilsynet i 2017 bemærket, at en del pengeinstitutter benytter alternative resultatmål som "basisindtjening", "basisindtægter" og "basisresultat før nedskrivninger", og at institutterne ofte beregner disse begreber forskelligt. Virksomhederne bør forklare, hvorfor det alternative resultatmål bliver brugt. De bør også vise en numerisk afstemning af det alternative resultatmål til den subtotal eller total i regnskabet, som det alternative resultatmål mest direkte kan afstemmes til. Det fremgår af ESMA's retningslinjer om alternative resultatmål.

Finanstilsynet har bemærket, at en del pengeinstitutter alene oplyser en resultatforventning til eksempelvis "basisindtjening" uden at udtrykke en forventning til selve resultatet, og beskriver årets udvikling ved anvendelse af "basisindtjening" og ikke ved anvendelse af årets resultat.

Dette til trods for at det fremgår af § 132 i regnskabsbekendtgørelsen, at ledelsesberetningen skal beskrive årets resultat sammenholdt med den forventede udvikling ifølge den senest offentliggjorte årsrapport, eller ifølge de seneste i årets løb offentliggjorte forventninger, og begrunde afvigelser i resultatet i forhold hertil.

Finanstilsynet vurderer, at den ovenfor anførte behandling, hvor det alene er basisindtjeningen, der beskrives, er i strid med kravene i regnskabsbekendtgørelsen til forventninger og beskrivelse af den økonomiske udvikling i ledelsesberetningen. I denne skal forventninger til den økonomiske udvikling indeholde forventninger til regnskabsposter i regnskabet og årets resultat skal kunne sammenholdes med de udmeldte forventninger.

Fremgangsmåden er desuden i strid med retningslinje 35 og 36 i ESMA's retningslinjer om alternative resultatmål, fordi det alternative resultatmål fremhæves mere end det resultatmål, som stammer direkte fra regnskabet.

6. Regnskabsmæssig behandling af formidlingsprovision m.v.

Siden den 1. juli 2017 har pengeinstitutter m.fl. været forpligtede til hurtigst muligt at videregive gebyrer, provisioner eller andre penge- eller naturalieydelse, de modtager i forbindelse med levering af skønsmæssig porteføljepleje og uafhængig investeringsrådgivning fra andre end kunden eller en person, der handler på kundens vegne, til de kunder, der har indgået aftale om porteføljepleje. Det fremgår af § 3 i bekendtgørelse om tredjepartsbetalinger

m.v.⁷ Det betyder bl.a., at et institut hurtigst muligt skal videregive formidlingsprovision, som det modtager fra en investeringsforening i forbindelse med levering af skønsmæssig porteføljepleje, til de kunder, der har indgået aftale om porteføljepleje.

Pengeinstitutter modtager typisk betaling for en eller flere ydelser, som de udfører på vegne af investeringsforeningen (opgaver outsourcet fra investeringsforeningen til pengeinstituttet). Det kan f.eks. være forvaltning af foreningens produkter, administration af foreningens hjemmeside eller formidling (rådgivning/distribution, salg og markedsføring) af investeringsforeningens produkter. I det omfang formidlingen sker som led i en porteføljeplejeaftale, er det dog ikke lovligt for pengeinstituttet at beholde betalingen herfor. Pengeinstituttet skal derfor hurtigst muligt videregive sådanne betalinger til kunden.

I forhold til den regnskabsmæssige behandling vurderer Finanstilsynet, at instituttet skal indregne en betaling omfattet af § 3 i bekendtgørelse om tredjepartsbetalinger m.v. som et aktiv og et passiv i balancen, indtil beløbet afregnes med kunden. Pengeinstituttet kan ikke indregne betalingen som indtægt eller omsætning i resultatopgørelsen.

Vurderingen bygger på, at formidlingsprovision, som skal videregives til kunder i henhold til ovennævnte lovbestemte forbud mod at beholde provisionsbetalingerne, ikke opfylder definitionen på indtægter i regnskabsbekendtgørelsens bilag 2, nr. 23, da betalingerne ikke medfører en stigning i egenkapitalen. Formidlingsprovision, som skal videregives til kunder, opfylder desuden ikke definitionen på omsætning i den nugældende IAS 18, afsnit 7, eller i den kommende IFRS 15, da betalingerne ikke medfører en vækst i egenkapitalen hos pengeinstituttet. Der er i stedet tale om en gennemstrømning af beløb fra investeringsforeningen via pengeinstituttet til kunden.

Finanstilsynet henviser til IFRS 15, afsnit 2, som anfører, at omsætning indregnes med et beløb, som afspejler det vederlag, virksomheden forventer at være berettiget til som modydelse for leverede varer eller tjenesteydelser. Et pengeinstitut er ikke regnskabsmæssigt berettiget til formidlingsprovision, som det er forpligtet til at videregive til kunder, der har indgået aftale om porteføljepleje.

Finanstilsynet henviser desuden til IFRS 15, afsnit 46 og 47, som anfører, at en virksomhed som omsætning skal indregne den transaktionspris, som virksomheden forventer at være berettiget til som modydelse for at overdrage aftalte varer eller tjenesteydelser til en kunde. Transaktionsprisen er eksklusive beløb, der er inddrevet på vegne af tredjeparter. Dermed fastsætter IFRS 15, afsnit 46 og 47, at virksomheden skal tage stilling til, om modtagne beløb

⁷ Bekendtgørelse nr. 738 af 13. juni 2017

er inddrevet på vegne af tredjeparter, eller om virksomheden selv er berettiget til disse beløb.

Finanstilsynet gør opmærksom på, at der ikke er tale om en ændring i anvendt regnskabspraksis.

7. NEP-krav

Den 30. oktober 2017 blev principperne for afvikling og kravet om nedskrivningsegne passiver (NEP-krav) for mindre og mellemstore pengeinstitutter offentliggjort. Principperne er fastsat på baggrund af den offentlige høring om Finanstilsynets diskussionspapir fra januar 2017 og efterfølgende dialog med pengeinstitutternes brancheorganisationer.⁸

Finanstilsynet og branchens egne beregninger, baseret på en fremskrivning af 2016-indtjeningen og ved uændrede konjunkturer, viser, at de fleste pengeinstitutter vil kunne opfylde kravene ved en indfasning på fem år ved at lægge kommende års overskud til side. Kun få pengeinstitutter forventes under de givne beregningsforudsætninger at få behov for at gå på kapitalmarkedet eller reducere deres balance.

For de systemiske pengeinstitutter sættes NEP-kravene til to gange de samlede kapitalkrav som følge af, at disse institutter skal kunne restruktureres og sendes tilbage på markedet med tilstrækkelig kapitalisering til at opfylde kapitalkravene og sikre markedets tillid.

Finanstilsynet forventer at kunne godkende afviklingsplaner og fastsætte individuelle NEP-krav til pengeinstitutterne inden udgangen af 2017.

I forbindelse med beslutning om udbetaling af udbytter bør institutterne være opmærksomme på NEP-kravene, med henblik på at det enkelte institut kan nå i mål mht. opfyldelse af NEP-kravet inden indfasningsperiodens udløb.

8. Offentliggørelse af planer om indfrielse af kapitalinstrumenter

Institutterne må ikke bekendtgøre indfrielse, reduktioner og genkøb af kapitalinstrumenter for indehavere af instrumenterne, før institutterne har indhentet forudgående godkendelse fra Finanstilsynet. Det fremgår af den delegerede EU-forordning 241/2014, artikel 28.

Finanstilsynet vurderer, at bekendtgørelser i denne sammenhæng omfatter regnskabsmeddelelser, børsprospekter og fondsbørsmeddelelser i øvrigt, der er offentligt tilgængelige, samt direkte henvendelser til indehavere.

⁸ <https://www.finanstilsynet.dk/da/Nyheder-og-Presse/Pressemeddelelser/2017/PM-nepkrav301017>

Der kan være behov for, at et institut i et børsprospekt eller fondsbørsmeddelelse anfører, at det har planlagt at bruge provenuet fra en kapitaludstedelse til at indfri et eksisterende kapitalinstrument. Finanstilsynet vurderer, at det ikke er i modstrid med regelgrundlaget, hvis den samlede transaktion resulterer i en entydigt forbedret kapitalposition og -kvalitet. Hvis instituttet ikke har modtaget Finanstilsynets tilladelse til den pågældende indfrielse inden offentliggørelse, skal det dog tydeligt fremgå af prospektet, at den planlagte indfrielse er betinget af, at Finanstilsynet efterfølgende giver tilladelse til den.

9. Landbrug og hektarpriser

Finanstilsynet holder løbende øje med markedet for handler med landbrugsjord som en del af tilsynsarbejdet.

Når Finanstilsynet har udmeldt hektarpriser på landbrugsjord, er det på baggrund af markedsforhold med forholdsvis få handler af landbrugsjord.

Transaktionsvolumen og antallet af rene jordhandler er efter Finanstilsynets opfattelse stadig generelt forholdsvis lille og til en vis grad præget af tvangshandler. Det medfører en usikker prisdannelse. Derfor har Finanstilsynet meldt ud, hvilke priser Finanstilsynet vil tage udgangspunkt i ved vurdering af svage engagementer og solvensreservation. Som tidligere udmeldt betyder dette dog ikke, at en belåningssituation skal tage afsæt i disse.

Finanstilsynet vil korrigere de udmeldte priser, når der er tilstrækkeligt sikkert grundlag for det. Ved normaliserede forhold på dette marked vil der ikke længere være behov for Finanstilsynets udmeldinger.